

“Les productores d'àmfores de Rodes segur que produïen com qualsevol home”

Entrevista a Manel Garcia Sánchez, catedràtic d'institut i professor associat d'Història Antiga

“Les productores d'àmfores de Rodes segur que produïen com qualsevol home”

Manel Garcia Sánchez, catedràtic de Filosofia de l'IES

Montserrat Roig de Terrassa, professor associat del Departament de Prehistòria, Història Antiga i Arqueologia de la UB, consultor de la UOC i membre del CEIPAC (UB), és investigador i divulgador de la cultura clàssica. Sobretot, de la història de la dona a l'antiguitat, temàtica del seu web **Pandora** i del seu llibre *Las mujeres de Homero* (1999). Garcia Sánchez va impartir la conferència “Epigrafia amfòrica ròdia i història de la dona en època hel·lenística” en el seminari La dona a l'antiguitat, celebrat a l'ICAC de l'1 al 3 de març de 2010.

Sabem poc de les dones de la Grècia antiga?

No, en sabem molt. El problema és que sovint quan es fa historiografia de la dona a l'antiguitat fent servir només fonts literàries perdem de vista que parlem bàsicament de la dona d'Atenes, que molt sovint implica parlar més sobre un ideal del que hauria de ser la dona atenenca i de qualsevol època, vista des d'un patró patriarcal i androcèntric, que de les dones de veritat, les reals.

Com és aquest ideal de dona?

Casta, virtuosa, fidel, bona esposa. Ha de gestionar el treball domèstic i tenir cura dels esclaus i dels fills. Però en canvi tenim una sèrie de fonts, sobretot epigràfiques i papirologiques, que ens parlen de dones allunyades d'aquest ideal, molt més properes al món real.

I com són aquestes dones reals?

Són dones treballadores: que van cada dia a treballar, que gestionen un patrimoni o un negoci. Algunes són propietàries, unes altres són lliures però pobres, unes altres esclaves... Del que no hi ha dubte és que les dones gregues, especialment des d'època hel·lenística, tenien més llibertat i més drets reconeguts del que ens transmeten les fonts literàries.

De què treballaven?

Tenien totes les professions, en tots els àmbits professionals amb l'excepció de les magistratures polítiques. Tant a Grècia com a Roma hi ha dones que fabriquen vidre, claus, peces per fer mosaics, àmfores i teixits... Hi ha filòsofes que ensenyen, metgesses, dones que es dediquen a la banca... A Roma fins i tot hi havia gladiadores!

També hi ha les 12 productores d'àmfores de Rodes que has trobat tu.

El 2006 vaig ser un mes i mig a l'Escola Francesa d'Atenes buidant memòries arqueològiques i bibliografia des del 1850. Em van sortir un munt de segells d'aquestes dones, prop de 500! I malgrat això ningú havia corregit ni una línia del que havia dit Nilsson el 1907 i del que es continua repetint: que hi ha molts pocs segells d'aquestes dones i, per tant, no són prou representatius per poder dir que la dona a la Rodes hel·lenística tingués drets econòmics reconeguts, que fos propietària de tallers amfòrics o que es dediqués a una activitat comercial. De fet, Nilsson no va dir que hi haguessin pocs segells: només va donar notícia dels que ell coneixia.

Has obert la capsa de Pandora!

No, ni de bon tros! La capsa de Pandora en l'estudi de les dones de l'antiguitat es va obrir fa dècades. Jo tan sols dic: "Historiadors, revisem el material que ens proporcionen els arqueòlegs, demanem assessorament als filòlegs, perquè jo amb un mes i mig vaig trobar 500 segells d'una dotzena de dones! Animeu-vos, que segur que en trobarem molts més". Encara hi ha d'haver segells de dona per identificar. Si es busca bé es trobarà que aquestes dones estaven produint àmfores com qualsevol home. Ho defenso en un article que apareixerà en el proper número de la revista *Bulletin de Correspondance Hellénique*.

Pocs homes feu història de la dona.

A mi em ve de l'interès per la història social i la història de les mentalitats. Per què en som pocs? Potser perquè al nostre país molts homes no es volen dedicar a temes de gènere per tradició o prejudicis. O potser també perquè els estudis de la història de la dona han estat molt condicionats pel paradigma feminista, i sovint tampoc no és fàcil per un home integrar-s'hi, ser-hi acceptat o sentir-s'hi del tot còmode.

Entrevista feta el març del 2010 per Carme Badia i Puig